

ที่ สธ ๐๒๐๙.๐๑/ ส ๖๖๙

กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กและการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพคนต่างด้าว
เรียน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัด

เนื่องในวโรกาสมหามงคล ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ และเป็นวันแม่แห่งชาติ เพื่อเป็นการ
เทิดทูน และเผยแพร่พระเกียรติคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กระทรวงสาธารณสุข จึง
ได้ตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการดูแลสุขภาพแม่และเด็ก ซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของทุนสังคมไทย จึงได้
จัดทำโครงการ “ฝากท้องทุกที่ ฟรีทุกสิทธิด้วยบัตรสุขภาพแม่และเด็ก (Health Card for Mother & Child)”
ขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์และเด็กอายุไม่เกิน ๗ ปีบริบูรณ์ สามารถเข้ารับบริการอนามัยแม่และเด็กได้อย่าง
ครอบคลุม ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่คำนึงว่าหญิงตั้งครรภ์และเด็กเหล่านั้น จะเป็นคนไทยหรือคนต่างด้าวที่
อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทย อันเป็นการสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๖ ซึ่ง
เห็นชอบให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลทางการแพทย์และสาธารณสุขแก่คนต่างด้าว
ทั้งหมดที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม

กระทรวงสาธารณสุข จึงขอแจ้งให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่ง กรมการแพทย์ และ
สถานบริการของรัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์โครงการฝากท้องทุกที่ฟรีทุกสิทธิด้วย
บัตรสุขภาพแม่และเด็ก และการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพคนต่างด้าวทั่วไป คนต่างด้าวที่รอเข้ารับ
ประกันสังคม แม่และเด็กต่างด้าว ดำเนินการดังนี้

๑. ดำเนินโครงการฝากท้องทุกที่ฟรีทุกสิทธิด้วยบัตรสุขภาพแม่และเด็ก(Health Card For
Mother & Child) และให้มีการออกบัตรสุขภาพสำหรับแม่และเด็กทุกคน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๒ สิงหาคม
๒๕๕๖ เป็นต้นไป

๒. จัดระบบบริการอนามัยแม่และเด็กที่มีคุณภาพ ดังนี้

๒.๑ จัดระบบบริการ ANC คุณภาพ เป็นการจัดระบบบริการในการดูแลสุขภาพหญิง
ตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ที่พิสูจน์แล้วว่า เป็นประโยชน์ต่อหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ ประกอบด้วย

๒.๑.๑ หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกอายุครรภ์ก่อนหรือเท่ากับ ๑๒ สัปดาห์

๒.๑.๒ ชักประวัติการตั้งครรภ์ในปัจจุบัน โรคทางอายุรกรรม เช่น เบาหวาน โรคหัวใจ

สารเสพติด สุรา การสูบบุหรี่ ความพร้อมการตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตร

๒.๑.๓ คัดกรองความเสี่ยงหญิงตั้งครรภ์ เพื่อแยกหญิงตั้งครรภ์ปกติหรือมีภาวะเสี่ยง

ถ้ามีความเสี่ยงให้ส่งต่อแพทย์เพื่อดูแลเฉพาะ

๒.๑.๔ ตรวจสอบคัดกรอง...

๒.๑.๔ ตรวจคัดกรองและตรวจยืนยันเมื่อมีข้อบ่งชี้ โรคถ่ายทอดทางพันธุกรรม ได้แก่ โรคธาลัสซีเมีย ดาวน์ซินโดรม ภาวะพร่องธัยรอยด์แต่กำเนิด

๒.๑.๕ ตรวจร่างกาย ตรวจครรภ์ ตรวจหาซิฟิลิส (ให้การรักษาหากเป็นผลบวก) การติดเชื้อเอชไอวี ตรวจหมู่เลือด (ABO and RH) ความเข้มข้นของเลือด (Hct /Hb) ตรวจจอนามัยในช่องปาก ตรวจปัสสาวะด้วย urine dipstick ตรวจภายในเพื่อตรวจความผิดปกติและการติดเชื้อในช่องคลอด (โดยใช้ speculum หากหญิงตั้งครรภ์สมัครใจและไม่มีข้อห้าม) และฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยัก

๒.๑.๖ จ่ายยาเสริมธาตุเหล็กที่มี elemental iron ๖๐ มิลลิกรัม และโฟเลต ๒๕๐ ไมโครกรัมวันละครั้ง และไอโอดีน วันละ ๒๐๐-๒๕๐ ไมโครกรัมต่อวันตลอดการตั้งครรภ์ (ภิกษุ ลุมพิกานนท์ และคณะ , ๒๕๕๕)

๒.๑.๗ การให้ความรู้ตามมาตรฐานโรงเรียนพ่อแม่รายกลุ่ม พร้อมข้อเสนอแนะที่หญิงตั้งครรภ์จะนำไปเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อนได้ด้วยตนเอง

๒.๑.๘ จัดให้มีช่องทางติดต่อระหว่างผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่ ๗ ได้ ๒๔ ชั่วโมง เพื่อให้การช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉินอย่างทันท่วงที

๒.๒. การฝากครรภ์คุณภาพ ให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับบริการตามกระบวนการ ANC คุณภาพและได้รับบริการตามเกณฑ์พร้อมมาฝากครรภ์ตามเกณฑ์ที่ระบุ หากไม่มาฝากครรภ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไม่ถือว่าฝากครรภ์คุณภาพ คือ

- ครั้งที่ ๑ เมื่ออายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๑๒ สัปดาห์
- ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุครรภ์ ๑๘ สัปดาห์ บวก/ลบ ๒ สัปดาห์
- ครั้งที่ ๓ เมื่ออายุครรภ์ ๒๖ สัปดาห์ บวก/ลบ ๒ สัปดาห์
- ครั้งที่ ๔ เมื่ออายุครรภ์ ๓๒ สัปดาห์ บวก/ลบ ๒ สัปดาห์
- ครั้งที่ ๕ เมื่ออายุครรภ์ ๓๘ สัปดาห์ บวก/ลบ ๒ สัปดาห์

๒.๓ ห้องคลอดคุณภาพ เป็นห้องคลอดที่มีความพร้อมทั้งในเรื่องสถานที่ บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ เวชภัณฑ์ สารน้ำต่างๆ ให้บริการเพื่อการส่งเสริม ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นของมารดาและบุตร ดังนี้

๒.๓.๑. มีบริการคลอดตามมาตรฐานโดย

- มีการใช้กราฟดูแลการคลอด
- มีการประเมินภาวะเสี่ยงในห้องคลอด
- มีชุดเครื่องมือช่วยฟื้นคืนชีพของมารดา
- มีทีมบุคลากรที่สามารถช่วยฟื้นคืนชีพมารดาและทารกได้
- สามารถผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง หรือทำการส่งต่อได้ทันที
- มีการป้องกันการตกเลือดหลังคลอด
- มีคลังเลือดที่มีประสิทธิภาพ หรือมีระบบเครือข่ายในการหาเลือด

- มีอัตราส่วนแพทย์และพยาบาลต่อผู้ป่วยไม่น้อยกว่า ๑:๓
- มีการนำลูกมาให้แม่โอบกอดเนื้อแนบเนื้อและช่วยเหลือให้ลูกได้ดูดนมแม่
- มีการดูแลและส่งต่อมารดาที่เกิดภาวะแทรกซ้อนได้อย่างปลอดภัย
- มีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์
- มีการวางแผนแก้ไข ปัญหา อุปสรรค

๒.๓.๒ มีบริการทารกแรกเกิดในห้องคลอดอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน

- การดูแลอุณหภูมิกาย
- การดูแลทางเดินหายใจให้โล่งและออกซิเจนในเลือดพอเหมาะ
- การป้องกันการติดเชื้อ
- การดูแลเรื่องวัคซีน
- การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

๒.๔ WCC คุณภาพ เป็นบริการที่จัดให้แก่เด็ก ๐-๕ ปี ตามข้อกำหนดของกรมอนามัยจัดทำขึ้นโดยข้อเสนอแนะของคณะทำงานวิชาการโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ใน ๑๐ กิจกรรมหลักที่จะส่งเสริมพัฒนาให้เด็กมีการเจริญเติบโตพัฒนาการสมวัย คือ

- มีการซักประวัติเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคลอด
- มีการประเมินการเจริญเติบโต ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดรอบศีรษะ
- ประเมินความเสี่ยงของมารดาในโรคพันธุกรรม TSH, Thal, ดาวน์ซินโดรม

โรคหัวใจ การตั้งครรภ์ไม่พร้อม

- ประเมินความพร้อมของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- การคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยอนามัย ๕๕
- เด็กที่พัฒนาการล่าช้าให้ประเมินโดยเครื่องมือ TDSI พร้อมสอนผู้เลี้ยงดูให้

กระตุ้นพัฒนาการและนัดประเมินซ้ำภายใน ๑ เดือน หากภายใน ๓ เดือนเด็กยังมีพัฒนาการล่าช้า ให้ส่งต่อเพื่อการวินิจฉัยและรักษาโดยจิตแพทย์

- มีการตรวจร่างกายและตรวจทางห้องปฏิบัติการตามช่วงอายุ
- มีการตรวจพิเศษตามช่วงอายุ เช่น การวัดความดันโลหิต ภาวะซีด
- ให้วัคซีนตามช่วงอายุและสังเกตอาการผิดปกติหลังการให้ ๓๐ นาที
- ให้ความรู้ตามแนวทางโรงเรียนพ่อแม่และการใช้สมุดบันทึกสุขภาพในการดูแล

ตนเองและบุตรพร้อมบันทึก

๓. การตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพคนต่างด้าว

๓.๑ การตรวจสุขภาพ ให้มีการตรวจสุขภาพและควบคุมมาตรฐานการตรวจสุขภาพ รวมทั้งการตรวจรักษาโรคที่ควบคุมให้ครบวงจร โดยใช้แนวทางการตรวจสุขภาพตามมาตรการและแนวทางการดำเนินการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพคนต่างด้าวกระทรวงสาธารณสุข ปี ๒๕๕๖ ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแจ้งมาตรการและแนวทางการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพคนต่างด้าวและอนามัยแม่และเด็ก กระทรวงสาธารณสุข ปี ๒๕๕๖

๓.๒ ชุดสิทธิประโยชน์ในการประกันสุขภาพครอบคลุมการบริการทางการแพทย์ ดังต่อไปนี้

- การตรวจ วินิจฉัย บำบัดรักษา การคลอดบุตร รวมทั้งการดูแลทารกแรกเกิดตั้งแต่วันคลอดจนถึงอายุ ๒๘ วัน การฟื้นฟูสภาพทางการแพทย์จนถึงสุดการรักษา ตลอดจนการแพทย์ทางเลือกที่ผ่านการรับรองของคณะกรรมการประกอบโรคศิลปะ

- การถอนฟัน (รวมถึงการผ่าหรือถอนฟันคุด) การอุดฟัน การขูดหินปูน
- บริการอาหารและห้องผู้ป่วยสามัญ
- ยาและเวชภัณฑ์ตามบัญชียาหลักแห่งชาติ
- การจัดส่งต่อเพื่อการรักษาระหว่างสถานพยาบาล
- การให้วัคซีนพื้นฐาน (ในเด็กอายุ ๐ - ๑๕ ปี)
- การให้ยาด้านไวรัสเอดส์ (ARV)

๓.๓. ค่าประกันสุขภาพ มีรายละเอียดดังนี้

- กลุ่มที่อยู่ในระบบประกันสังคม คิดอัตราค่าตรวจสุขภาพ คนละ ๖๐๐ บาท และให้เพิ่มค่าประกันสุขภาพใน ๓ เดือนแรกที่กองทุนประกันสังคมยังไม่ครอบคลุม จำนวน ๕๕๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑,๑๕๐ บาท

- คนต่างด้าวทั่วไป คิดอัตราค่าตรวจสุขภาพ คนละ ๖๐๐ บาท และค่าประกันสุขภาพ จำนวน ๒,๒๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๒,๘๐๐ บาท

- เด็กต่างด้าว อายุไม่เกิน ๗ ปีบริบูรณ์ ค่าประกันสุขภาพ คนละ ๓๖๕ บาท

๓.๔. การออกบัตร กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจัดทำโปรแกรมการลงทะเบียนในกลุ่มคนต่างด้าวทุกประเภท รวมทั้งบัตรสุขภาพแม่และบัตรสุขภาพเด็ก สำหรับแม่และเด็กต่างด้าวที่ไม่ซื้อประกันสุขภาพ ให้มีการออกบัตรสุขภาพแม่หรือบัตรสุขภาพเด็กเพื่อกำกับติดตามสุขภาพอนามัยแม่และเด็กและการควบคุมโรคติดต่อ ซึ่งจะต้องจ่ายเงินทุกครั้งที่รับบริการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์)
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวง

กลุ่มประกันสุขภาพ

โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๑๕๘๐

โทรสาร ๐ ๒๕๙๐ ๑๕๘๐

สำเนาเรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป/โรงพยาบาลชุมชนทุกแห่ง